

Sygn. akt V ACa 663/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 lutego 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Barbara Kurzeja
Sędziowie :	SA Grzegorz Stojek (spr.) SA Olga Gornowicz-Owczarek
Protokolant :	Anna Fic

po rozpoznaniu w dniu 18 stycznia 2013 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa E. F. (1), P. P., E. F. (2), T. P.

przeciwko F. W.

o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach

z dnia 27 czerwca 2012 r., sygn. akt II C 309/11

I. zmienia zaskarżony wyrok w części:

1. oddalającej powództwo (punkt 2) o tyle, że pozbawia wykonalności tytuł wykonawczy w postaci:

a). wyroku Sądu Wojewódzkiego w Opolu z dnia 12 października 1998r., sygn. akt VI GC 199/98, opatrzonego klauzulą wykonalności przeciwko dłużniczkom T. P. i E. F. (2), któremu postanowieniem Sądu Okręgowego w Opolu z 16 lutego 2000r., sygn. akt VI GCo 66/99, nadano klauzulę wykonalności także przeciwko małżonkom dłużniczek P. P. i E. F. (1), a to w zakresie:

- kwoty 395.000 złotych z ustawowymi odsetkami od 14 marca 1998r. do 20 grudnia 2005r.,

- ustawowych odsetek od kwoty 5.000 złotych, od dnia 14 marca 1998r.,

- kosztów procesu w kwocie 24.000 złotych zasądzonych od T. P. i E. F. (2) na rzecz F. W.,

b). wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 29 czerwca 1999r., sygn. akt I ACa 443/99, opatrzonego klauzulą wykonalności przeciwko dłużniczkom T. P. i E. F. (2), któremu postanowieniem Sądu Okręgowego w Opolu z 16 lutego 2000r., sygn. akt VI GCo 66/99, nadano klauzulę wykonalności także przeciwko małżonkom dłużniczek P. P. i E. F. (1), a to w zakresie orzeczenia o kosztach postępowania apelacyjnego;

2. orzekającej o kosztach procesu (punkt 3) w ten sposób, że z tego tytułu zasądza od pozwanego na rzecz powodów:

- E. F. (2) kwotę 4.800 (cztery tysiące osiemset) złotych,

- T. P. kwotę 2.300 (dwa tysiące trzysta) złotych,

- E. F. (1) kwotę 2.300 (dwa tysiące trzysta) złotych,

- P. P. kwotę 2.800 (dwa tysiące osiemset) złotych;

II. zasądza od pozwanego na rzecz każdego z powodów po 1.850 (jeden tysiąc osiemset pięćdziesiąt) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego;

II. nakazuje pobranie od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Gliwicach) kwoty 51.011 (pięćdziesiąt jeden tysięcy jedenaście) złotych tytułem nieuiszczonej części opłaty od apelacji.

Sygn. akt V ACa 663/12

UZASADNIENIE

Powodowie E. F. (2), E. F. (1), T. P. i P. P. wnieśli o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Wojewódzkiego w Opolu z 12 października 1998 r., sygn. akt VI GC 199/98, i wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 29 czerwca 1999 r., sygn. akt I ACa 443/99, opatrzonych klauzulą wykonalności przeciwko dłużniczkom E. F. (2) i T. P. oraz przeciwko małżonkom dłużniczek P. P. i E. F. (1), a także o zasądzenie kosztów procesu od pozwanego P. W..

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Gliwicach pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy w postaci wyroku Sądu Wojewódzkiego w Opolu z 12 października 1998 r., sygn. akt VI GC 199/98, co do odsetek ustawowych należnych od kwoty 395.000 zł od dnia 21 grudnia 2005 r., w pozostałym zakresie powództwo oddalił i orzekł o kosztach procesu.

Rozstrzygnięcie oparł o następujące ustalenia i oceny prawne.

Sąd Wojewódzki w Opolu wyrokiem z 12 października 1998 r., sygn. akt VI GC 199/98, zasądził solidarnie od E. F. (2) i T. P. na rzecz F. W. kwotę 400.000 zł z ustawowymi odsetkami od 14 marca 1998 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 24.000 zł tytułem kosztów procesu. Wyrokiem z 29 czerwca 1998 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu oddalił apelację i zasądził solidarnie od E. F. (2) i T. P. na rzecz F. W. kwotę 1.132 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego. Postanowieniem z 16 lutego 2000 r. Sąd Okręgowy w Opolu nadał tym wyrokom klauzulę wykonalności także przeciwko małżonkom dłużniczek P. P. i E. F. (1).

W dniu 8 września 1999 r. F. W. skierował do komornika Sądu Rejonowego w Rybniku wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego przeciwko dłużnikom T. P. i E. F. (2) na podstawie tytułu wykonawczego w postaci obu wskazanych już wyroków, które opatrzone zostały klauzulą wykonalności. Domagał się wyegzekwowania od obu części należności głównej w kwocie 5.000 zł i kosztów egzekucji w kwocie 500 zł. W dniu 20 grudnia 2002 r. komornik wydał postanowienie o ustaleniu kosztów postępowania egzekucyjnego, z którego treści wynika, że sprawa została zakończona, a wymienione należności zostały pokryte przez dłużnika. W dniu 20 grudnia 2002 r. komornik „wycofał” zajęcie wynagrodzenia za pracę dłużnika T. P.. W aktach komorniczych o sygn. I Km 977/99 – do 25 czerwca 2012 r. –

znajdował się oryginał tytułu wykonawczego (w postaci jak na karcie 100-101). W dniu 20 grudnia 2002 r. komornik na oryginale tytułu wykonawczego dokonał adnotacji, że na podstawie tego tytułu wierzyciel otrzymał kwotę 5.668,40 zł.

W dniu 19 października 2011 r. wierzyciel F. W. skierował do Komornika przy Sądzie Rejonowym w Rybniku, Tomasza Wiśniewskiego, wniosek o wyegzekwowanie od E. F. (2) i E. F. (1) wierzytelności stwierdzonej wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Opolu z 12 października 1998 r., sygn. akt VI GC 199/98, któremu nadana została klauzula wykonalności przeciwko dłużnikowi i także przeciwko małżonkowi dłużnika (E. F. (1)), z ograniczeniem jego odpowiedzialności do majątku wspólnego, postanowieniami, o jakich była już mowa. Wierzyciel objął wnioskiem należność główną w kwocie 250.000 zł i odsetki od należności głównej od 9 września 2011 r. do dnia zapłaty oraz koszty postępowania egzekucyjnego. Do wniosku został dołączony tytuł wykonawczy w postaci jak na karcie 10-12 akt.

Sąd Okręgowy wyjaśnił, że istota sporu sprowadza się do kwestii, czy doszło do przedawnienia roszczeń stwierdzonych wyrokami Sądu Wojewódzkiego w Opolu z 12 października 1998 r. w sprawie VI GC 199/98 i Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 29 czerwca 1999 r. w sprawie I ACa 443/99.

Zgodnie z art. 125 § 1 kc, roszczenie stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu przedawnia się z upływem lat dziesięciu, chociażby termin przedawnienia roszczeń tego rodzaju był krótszy, a jeżeli stwierdzone w ten sposób roszczenie obejmuje świadczenia okresowe, roszczenie o świadczenia okresowe należne w przyszłości ulega przedawnieniu trzyletniemu. Z kolei stosownie do art. 123 § 1 pkt 1 kc bieg przedawnienia przerywa się przez każdą czynność przed Sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia. W ocenie Sądu Okręgowego 10-letni termin przedawnienia roszczeń wynikających z wyroku Sądu Wojewódzkiego w Opolu z 12 października 1998 r. i Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 29 czerwca 1999 r., o których była mowa, został przerwany w dniu 8 września 1999 r. wszczęciem egzekucji w sprawie I Km 977/99. Termin ten zaczął biec na nowo po zakończeniu tego postępowania egzekucyjnego, co zdaniem Sądu Okręgowego nastąpiło 20 grudnia 2002 r., kiedy komornik wydał postanowienie o ustaleniu kosztów postępowania egzekucyjnego, stwierdzając, że sprawa jest zakończona i dokonując adnotacji na oryginale tytułu o zakresie wyegzekwowanego roszczenia. Zgodnie bowiem z art. 816 § 1 kpc po ukończeniu postępowania egzekucyjnego należy na tytule wykonawczym zaznaczyć wynik egzekucji i tytuł zatrzymać w aktach, a jeżeli świadczenie objęte tytułem nie zostało zaspokojone całkowicie tytuł zwrócić wierzycielowi. Sąd Okręgowy stwierdził, że przepisy o postępowaniu egzekucyjnym nie wymagają, żeby jego zakończenie wyrażało się postanowieniem o umorzeniu postępowania egzekucyjnego. Przesłanki umorzenia postępowania egzekucyjnego wynikają z art. 823, 824 i 825 kpc. Żaden z przepisów wśród przyczyn umorzenia postępowania nie wymienia zakończenia postępowania egzekucyjnego wyegzekwowaniem roszczenia objętego wnioskiem egzekucyjnym. Problem dostrzegł ustawodawca, z dniem 3 maja 2012 r. dodając § 3 do art. 816 kpc, zgodnie z którym ukończenie postępowania egzekucyjnego w inny sposób niż przez umorzenie komornik stwierdza postanowieniem rozstrzygającym o kosztach.

Skoro na nowo bieg 10-letniego terminu przedawnienia rozpoczął się w dniu 20 grudnia 2002 r., to roszczenie nie uległo przedawnieniu przed 19 października 2011 r., kiedy wszczęto kolejne postępowanie egzekucyjne.

W odniesieniu do przedawnienia odsetek Sąd Okręgowy stwierdził, że odsetki zasądzone w wyroku ulegają przedawnieniu 10-letniemu, natomiast odsetki zasądzone na przyszłość, jako roszczenie okresowe, ulegają 3-letniemu terminowi przedawnienia (art. 125 § 1 zdanie 2 kc). Ponieważ termin przedawnienia zaczął na nowo biec 20 grudnia 2002 r., to przedawnieniu uległy odsetki należne po upływie 3 lat, to jest od 21 grudnia 2005 r. Dotyczy to odsetek należnych od niewyegzekwowanej do tej pory kwoty 395.000 zł należności głównej.

Odnosząc się do innych zarzutów stron w toku procesu należy stwierdzić, że okoliczność, że egzekucja prowadzona jest przeciwko dłużnikom E. F. (2) i E. F. (1) nie pozbawia powodów T. P. i P. P. prawa dochodzenia pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności. Zgodnie bowiem z art. 843 § 2 kpc, jeżeli egzekucji jeszcze nie wszczęto, powództwo o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności wytacza się wg przepisów o właściwości ogólnej. Sąd Okręgowy nie podzielił poglądu powoda, iż okoliczność, że w sprawie I Km 977/99 nie umorzono postępowania i nie wydano

tytułu wykonawczego wierzycielowi oznacza, że postępowanie egzekucyjne nadal się toczy. Zakończenie postępowania egzekucyjnego następuje przecież przez wydanie postanowienia o ustaleniu kosztów tego postępowania. Natomiast uchybienie obowiązku wydania wierzycielowi oryginału tytułu wykonawczego jest czynnością czysto techniczną i nie ma wpływu na zakończenie postępowania egzekucyjnego. Faktycznie dopiero w toku niniejszego procesu oryginał tytułu został zwrócony wierzycielowi i złożony do akt obecnie toczącego się postępowania egzekucyjnego. Nie ma to jednak wpływu na ustalenie, iż postępowanie egzekucyjne I Km 97/99 zakończyło się 20 grudnia 2002 r.

Orzeczenie o kosztach procesu umotywował jednocześnie treścią art. 98 i art. 102 kpc, a ponadto § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.), mając na uwadze wartość przedmiotu sporu, którą ustalił na kwotę 1.346.137 zł, jak też wynik procesu.

W apelacji powodowie wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku w części oddalającej powództwo przez jego uwzględnienie oraz zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje, ewentualnie o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

Zarzucili naruszenie prawa materialnego, mianowicie art. 117 § 2, art. 123 i art. 125 oraz art. 372 kc.

Pozwany w odpowiedzi na apelację wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy i, jako prawidłowe, przyjmuje je za własne.

Trafnie powodowie podnoszą, że wniosek egzekucyjny z 8 września 1999 r. nie doprowadził do przerwania biegu przedawnienia zasądzonych roszczeń w całości.

Wniosek egzekucyjny wywołuje skutek w postaci przerwania biegu przedawnienia roszczenia stwierdzonego prawomocnym orzeczeniem sądu tylko w takim zakresie, w jakim wniosek egzekucyjny wskazuje egzekwowane świadczenie. Tylko bowiem w odniesieniu do tej części zasądzonych roszczeń wierzyciel dokonuje w ten sposób czynność przedsięwziętą bezpośrednio w celu zaspokojenia roszczenia (art. 123 § 1 pkt 1 kc).

Bieg przedawnienia zasądzonych roszczeń w pozostałej części, to jest tej, która nie została objęta wnioskiem egzekucyjnym z 8 września 1999 r. nie mógł więc ulec przerwaniu, skoro co do tej części zasądzonych roszczeń nie została przez wierzyciela przedsięwzięta czynność bezpośrednio w celu zaspokojenia roszczenia w tym zakresie, w którym nie obejmował go wniosek egzekucyjny z 8 września 1999 r.

Ponieważ termin przedawnienia roszczenia stwierdzonego prawomocnym orzeczeniem sądu rozpoczyna bieg z dniem prawomocności tego orzeczenia, w którym dane roszczenie stwierdzono, gdyż z dniem jego prawomocności następuje stwierdzenie roszczenia prawomocnym orzeczeniem sądu, o czym mowa w art. 125 § 1 kc, bez znaczenia dla rozstrzygnięcia jest data opatrzenia klauzulą wykonalności tytułu egzekucyjnego, w jakim roszczenie stwierdzono, jak też data nadania temu tytułowi klauzuli wykonalności także przeciwko małżonkowi dłużnika.

Termin przedawnienia tej części zasądzonych roszczeń, która nie była objęta wnioskiem egzekucyjnym z 8 września 1999 r. biegł od prawomocności tytułu egzekucyjnego (wyroku zasądzającego świadczenie) i nie uległ przerwaniu przez ten wniosek egzekucyjny, ani jakkolwiek inną czynność. W odniesieniu do tej części roszczenia wierzyciel nie przedsięwziął bowiem przed upływem terminu przedawnienia jakiegokolwiek czynności bezpośrednio w celu zaspokojenia roszczenia w tym zakresie.

W ówczesnym stanie prawnym (przed 6 lutego 2005 r.) wyrok sądu drugiej instancji był natychmiast wykonalny, jak wynikało z art. 388 § 1 w brzmieniu wtedy obowiązującym, mimo nieprawomocności. W określonych sprawach (co wynikało z wtedy obowiązujących art. 392 i art. 392¹ kpc) od wyroku sądu drugiej instancji przysługiwała kasacja w terminie miesięcznym od dnia doręczenia orzeczenia skarżącym (ówczesny art. 393⁴ kpc).

Ze względu na przedmiot postępowania (prawo majątkowe) i wartość przedmiotu zaskarżenia (400.000 zł) przysługiwała kasacja od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 29 czerwca 1999 r. w sprawie I ACa 438/99. Pełnomocnikowi dłużniczek wyrok z uzasadnieniem został doręczony w dniu 6 października 1999 r. (k. 162 akt VI GC 199/98 Sądu Wojewódzkiego w Opolu); przeciwna strona tamtego postępowania nie wniosła nawet o uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego. Kasacja od wyroku Sądu Apelacyjnego mogła być wniesiona najpóźniej 6 listopada 1999 r. W efekcie wyrok Sądu Wojewódzkiego w Opolu z 12 października 1998 r. w sprawie VI GC 199/98 i wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 29 czerwca 1999 r. w sprawie I ACa 443/99 stały się więc prawomocne 7 listopada 1999 r. (art. 363 § 1 kpc).

Zatem w części, która nie była objęta wnioskiem egzekucyjnym z 8 września 1999 r., tak pod względem przedmiotowym, jak i podmiotowym, 10-letni termin przedawnienia, który wynika z art. 125 § 1 kc, nie został przerwany i upłynął 7 listopada 2009 r. Kiedy więc w dniu 19 października 2011 r. wierzyciel skierował do organu egzekucyjnego ponowny wniosek o egzekucję świadczenia pieniężnego, tym razem kierując go przeciwko E. F. (2) i E. F. (1), upłynął już termin przedawnienia roszczenia stwierdzonego tytułem wykonawczym, o który chodzi w sprawie.

Nie było w procesie potrzeby analizowania, kiedy zostało zakończone postępowanie egzekucyjne wszczęte wnioskiem wierzyciela z 8 września 1999 r., choć trafne są wywody Sądu Okręgowego co do tej okoliczności. Skoro bowiem całe świadczenie objęte tym wnioskiem zostało wyegzekwowane, termin przedawnienia tej części zasądzonego roszczenia nie rozpoczął biegu na nowo; roszczenie w tej części wygasło. Tym samym nie wchodziło w grę stosowanie art. 372 kc, zgodnie z którym przerwanie biegu przedawnienia w stosunku do jednego z dłużników solidarnych nie ma skutku względem współdłużników.

Reasumując, zaskarżony wyrok – na podstawie art. 386 § 1 kpc – podlegał zatem zmianie przez uwzględnienie powództwa również w oddalonej części. Wywołało to potrzebę zmiany orzeczenia o kosztach procesu, który powodowie wygrali. Rozstrzygając o kosztach procesu Sąd Apelacyjny miał na względzie sumę pieniężną, jaką każdy z powodów uiszczył tytułem części opłaty od pozwu, zaś w zakresie wynagrodzenia to, że powodów reprezentował jeden pełnomocnik, co miało wpływ na rozmiar jego pracy, przez co stawkę wynagrodzenia należną z uwagi na wartość przedmiotu sporu należało przyznać każdemu z powodów w czwartej części (art. 98 § 1 i 3 w związku z art. 99 w związku z art. 109 § 2 kpc oraz § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu – Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono stosownie do wyniku sprawy w drugiej instancji, mając też na uwadze nakład pracy pełnomocnika procesowego, który reprezentował wszystkich powodów, jak również wysokość części opłaty od apelacji uiszczonej przez każdego z powodów i wartość przedmiotu zaskarżenia (art. 98 § 1 i 3 w związku z art. 99 w związku z art. 109 § 2 kpc oraz § 6 pkt 7 w związku z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu).

O nieuiszczonych kosztach sądowych orzeczono na podstawie art. 113 ust. 1 ukc, biorąc pod uwagę wartość przedmiotu zaskarżenia.